

door de
e-gehele
het Sy-
root de
de Kerk
l van de
1886 was
het huis
daar op
dringen.
de wor-
ben we
het va-
t zonen
hadden,
ons er-
Christus
och zou-
door een
en in de
in vijan-
werd, en
maakt in
e keeren.
standaard
tijdelijke
de „all-
Kerkge-
keeren
Kerk, die
l leven,
en voor-
we, zoo-
haar te-
en, met
ten tre-
ren met
vormde
gemeen-
het Ko-
en haar
in „stelt.
en Ker-
n lijdten
tie van
ynodale
den in
u, maar
d recht
s geve-
nde, die
Christus
kunnen
Kerk de
erk ver-
vormde
ijwonen
Kerk op
zels in
ek gaan
n eigen
e gods-
beoor-
vrij, en,
d, verto-
s, men
erk bij-
buiten-
s niet
Luther-
vamer
s men
at men
zoover
et eens
zaak te
Woords
eregeld
e Kerk
te gaan
te vin-
in de
pen of
laat te
niet te
belijdt
zuivere
n door
ar zulk
le Ker-
ckelijke
s, gelijk
ap der
maning
op haar
tel van
nen te-
s-Grani-
sche
en ge-
s heeft
et met
aar ter
lat' het
veer zij
e Ker-
te be-
apostel
in mag
flore-
n, alleen
veeler
waarin
tanden
tungs-
belijde-
Kerk
andere
de van
e belij-
k niet.
thans
erken,
komen
al van
dt, om
Kerk
neerde
werkt
leden,
e pre-
dezu-
nanen,
schap
lat hij

naar een Gereformeerde predikatie in een andere Kerk gaat hooren, mag niet. Zulk een afwijking is toch dan alleen geoorloofd, wanneer iemand door onkerkelijken wandel of leer toont geen geloof te zijn. En daarvan is hier geen sprake.

Maar wat in eenvoudige gemeentelieden als een zwakheid kan gedragen worden, kan natuurlijk niet geduld worden in de ambtsdragers der Kerk, die een goed voorbeeld voor de kudden des Heeren hebben te zijn en wier verantwoordelijkheid daarom te grooter is. Het is daarom zeker niet te dulden, dat een predikant onze Kerken in een Hervormde Kerk optreden gaat om daar het Woord te bedienen, evenmin als omgekeerd een Kerkeraad zou mogen toelaten, dat een Hervormde predikant in onze Kerken den dienst des Woords waarnam. Als toehoorder kan men een openbare godsdiensttoefening in een andere Kerk bijwonen, maar wie daar als predikant optreedt, doet dit altoos op gezag en last van die Kerk, zoodat hij daarmee deze Kerk als een ware Kerk van Christus erkent. Zoolang nu zulk een Kerk zich buigt onder het goddelooze gezag der Synodale organisatie en daardoor zich schuldig maakt aan aantrenging en verzaaking van Christus Koningschap over zijne Kerk, kan men niet in den dienst van zulk een Kerk optreden, zonder mede aan die zonde schuldig te komen staan. Bovendien, indien men één Zondag in de Hervormde Kerk het predikambt kan waarnemen, dan kan men dit evengoed elken Zondag doen en in deze Kerk predikant worden. Principieel maakt dit geen onderscheid. Erkennt men nu, dat men in de Hervormde Kerk geen predikant zou kunnen worden, omdat men daarmee zijn standpunt verloochenen zou, dan kan men ook niet voor één Zondag als predikant dezer Kerk optreden. Men kan naar Christus woord niet twee heeren tegelijk dienen.

Wel heeft men hiertegen opgemerkt, dat een predikant toch overal, waar de gelegenheid zich voordoet, het Evangelie mag verkondigen, en dat de Apostelen dit ook gedaan hebben, toen zij in de Joodsche Synagogen optreden, maar dit argument houdt geen steek. Het Evangelie verkondigen mag men zeker overal, maar zoodra men dit ambtelijk doet in een vergadering der geloovigen, — en dit geschiedt wanneer men in een Kerk optreedt om daar het Woord te bedienen — dan mag men dit niet doen, of men moet daartoe een wettige roeping hebben. Die wettige roeping heeft een predikant in onze Gereformeerde Kerken alleen voor deze Kerken, maar niet voor een optreden in de Hervormde Kerk. Wil hij daar als predikant optreden, dan kan hij dit alleen doen krachtens een roeping, die hij daartoe in deze Kerk ontvangt. En nu voelt toch ieder, dat een predikant onze Kerken, die een roeping naar de Hervormde Kerk aannam, daarmee vanzelf zou ophouden predikant in onze Kerken te zijn. Men kan niet predikant in twee Kerken tegelijk wezen.

Ook het beroep op wat de Apostelen deden gaat niet op, om tweeërlei reden. Vooreerst omdat de scheiding tusschen de Christelijke Kerk en het Jodendom toen nog niet voltrokken was. De Apostelen behoorden nog tot het Joodsche Volk, onderhielden nog de Mozaïsche wet, namen zelfs nog deel aan de eeredienst in den Tempel. Voor ons kerkelijk leven kan dit geen richtsnoer wezen. Zoodra de scheiding tusschen Jodendom en Christendom naar Gods raad voltrokken was, zien we dan ook, hoe de Apostelen met het Jodendom breken. Wat vroeger geoorloofd was, zou toen een verzaking van het Christendom geweest zijn. Paulus, die eerst Timotheus om der Joden wil besnijden liet, schreef later aan de gemeente der Galatiërs, dat wie zich als Christen nog besnijden liet, Christus verloochende. En in de tweede plaats moet, wat het optreden der Apostelen in de Synagoge betreft, wel in het oog worden gehouden, dat daarvoor geen ambtelijke aanstelling door de Synagoge noodig was, maar ieder aanwezige daarin het woord mocht voeren. Niet als dienaar van den Joodschen godsdienst, niet als door de Synagoge geijekte Rabbi's tralen de Apostelen in de Synagoge op, om daar een stichtelijke toespraak te houden, maar als Apostelen van Christus, om aan de Joden het Evangelie van Christus te verkondigen en hen van het Jodendom af te brengen. Een reformatorische daad, die dan ook tot gevolg had, dat al spoedig heel de hiërarchische macht van het Jodendom zich daartegen verzette en de Apostelen naar Christus' woord uit de Synagoge werden uitgeworpen. Van dit alles nu is bij het optreden van een predikant onze Kerken in de Hervormde Kerk geen sprake. Wel versta, dat zulk een optreden reformatorisch zou werken, heeft het juist omgekeerd tot gevolg, dat de gemeente in slaap wordt geest. Het feit, dat een Gereformerd predikant in hun kerkgebouw optreedt, versterkt hen in de meening, dat hun Kerk toch waarlijk zoo verkeerd niet is.

Zoo ligt in dit optreden in de Hervormde Kerk dus, ook al is dit niet zoo bedoeld, een beginselverzakking. Het ruilen van de kansen is altijd een teken van verslapping en inzinking van het kerkelijk leven geweest. De grenslijn tusschen de Kerken wordt daarmee weggedoeld. En het Calvinisme heeft nooit in de wegdoezeling van de grenslijnen maar juist in een scherp trekken van deze lijnen zijn kracht gezocht.

Calvin, die op verzoek van een Roomschen bisschop een predikant in de Roomsche Kerk zou waarnemen, is een ondenkbaarheid. Of het moest geweest zijn, om in die predikant met al de scherpte van zijn woord de zonde der Roomsche Kerk in het licht te stellen.

Dr. H. H. K.

Kootwijken Scholen

In hartelijken dank ontvangen van de Lier postwissel groot f 5.

Dr. J. H. HOUTZAAGERS.

Kootwijk.

Voorzitter

Leerstafel.

G. G. VAN AS, NOVEMBER-ALARM. J. H. KOK, Kampen 1919.

ALARM, letterlijk „wapenkreet“ en dan overdrachtelijk „dreigend gevaar“. In dien overdrachtelijken zin is ALARM in den hoofdstuk van dit boek bedoeld, want NOVEMBER-ALARM vindt zijn nadere verklaring in den ondertitel: DE REVOLUTIE-BEDREIGING IN NEDERLAND NOV. 1918. Het gaat dus over de in Nederland hoorde „roode week“ met wat daar in tijd van volgang en op volgde.

NOVEMBER-ALARM, door de goede zorgen van den heer J. H. KOK, mooi gedrukt en fraai gebonden, is zooda ook al op het tielblad staat, „in GEDENKBOEK, samengesteld door G. G. VAN AS, Lid der Hoofdstafel van De Nederlandse“. De heer VAN AS, dien wij ook kennen als omancier, ik denk onder meer aan zijn: „DE LICHT LANT, heeft dat werk hoofdzakelijk samengesteld uit de persberichten, die vóór en na de „roode week“ het publiek van de gebeurtenissen op de hoogte hielden. Kamervragen in de lag- en weekbladen van verschillende richting waren zijn bronnen en hoewel de schrijver niet onder stoelen en banken steekt aan welken kant zijn sympathieën liggen, is zijn beschrijving van wat gebeurde, vrij objectief gebleven. Het Lid der Hoofdstafel van „De Nederlandse“ versta in NOVEMBER-ALARM wat ik zou willen noemen simpels journalistiek. De heer BRUNSS, de fraktoonist van de „N. R. O.“, zou het waarschijnlijk anders gedaan hebben, en de heer VAN AS, die ook letterkundige en romancier is, had het ook anders kunnen doen. Toch is het hem, door een goede groepering van de feiten en om de „roode week“ met haar „revolutie-bedreiging“, waardoor dit gebeuren in zijn verband van oorzak en uitwerking, van grond en gevolg naar voren komt, gelukt om zijn lezers een klaar en duidelijk inzicht in dat gebeuren te geven.

Doel van dit boek is, zooda reeds uit den naam „Gedenkboek“ blijkt en de Schrijver heeft bovendien op p. 215 zegt, „om te doen gedenken“. „Omdat wij niet zullen vergeten wat in het jaar 1918 tegen land en volk werd ondernomen, hoe God de Heere ons redden van bozen aanslag, en hoe ons volk zijn dank uitprikte aan God en zijn leiders, die het wisten te houden in het goede spoor“.

Van de XIV hoofdstukken waarin van As zijn boek verdeeld heeft, dienen de eerste twee om, ook niet in de oorszaak van, dan toch in wat een onzent aanleiding tot de revolutie-bedreiging is geweest, inzicht te geven. De twee hoofdstukken heeft hij beield: De REVOLUTIE IN DUITSLAND (I) en De HANSKAMP-MUITERIJ EN HARE GELVOLGEN (II).

Het eerste beschrijft in het kort hoe, nadat Duitsland zich geoorloofd had gezien „voor le meerderheid zijner overwinnaars te bukken“, in dan ook de onderhandelingen over den wapenstilstand begonnen waren, de Keizer op Zaterdag 9 November besloot van zijn troon afstand te doen, den Zondag daarop in ons land kwam en de regering in Duitsland was overgegaan in handen van het Socialistische Oriëntaschap ERBERT, SCHIEDMANN en LANDSBERG, onder toezicht van den Anvol. (Arbeiders en Soldaten) Raad te Berlijn.

De revolutie in Duitsland had haar beslag gekregen.

In het tweede hoofdstuk gaat de schrijver eenige dagen in het verleden terug en vertelt dan van de niet geringe ontzettens, in den nacht op 27 October gewekt door de bulletins in de bladen omtrent de munitie in de Harskamp op 25 en 26 October. Een ontzettens, „og vermeerdert toen men later ten onzent vernam van wat aan de revolutie in Duitsland was voorgespeeld, en de vrees daardoor gewekt, „dat de kiemen van revolutie al verzet onder de milhoizen, daar zoo welig opgeschoten, ook naar ons land zouden overgewaaid zijn. Toegekomen in dit hoofdstuk, aan de „gevolgen van de Harskampmuiting, verhaalt VAN AS o.m. dat de heer WINKHOOP, deze munitie in zijn orgaan De Tribune „het schitterende wapenfeit van het Bolsjewisme“ noemde. Iets wat door den heer THIELSTRA werd ontkend en bespot. Toen echter het gebeurde in de Harskamp in de Tweede Kamer aan de orde kwam en in verband daarmee het handhaven van den Opperbevelhebber, Generaal SNYDER, toen, zoo het de schrijver uit de Handelingen aan: „het de heer THIELSTRA zich voor de eerste maal uit op een wijze, die deed vermoeden, dat de gebeurtenissen in het buitenland haar werking op zijn geest begonnen te doen gevoelen.“ En, „zo schrijft hij eenige bladzijden verder waar hij dat evenzeer documenteert, vandaan op dezen 9en November voelde de heer THIELSTRA in zich de talen van den revolutie-leider ontwaken.“

De volgende vijf hoofdstukken (III—VII) brengen ons, zoo door wat zij bevatten over de parlementaire g-euigenissen in de Tweede Kamer, alsover de actie der social-democraten in de „roode week“. In III: De ACTIE IN HET LAND, bepaalt de auteur zich tot de actie in den eigen kring der social-democraten, en toont dan weer met de stukken aan, „dat de d. d. A. P. het oogenblik gekonink om, naar Duitsch voorbeeld, in Nederland de „proletarische revolutie“ door te voeren, als het „zonder, maar anders niet gewild.“

Was reeds vroeger door de S. D. A. P. be-
doeld tot het houden van een Congres op 24 November, op Zondagavond 16 November, werd in ROTTERDAM in het gebouw „Voorewaarts“ door een vergadering van het Partijbestuur, en het Ned. Verbond van Vakvereenigingen uit de grootste steden besloten het Congres een week te vervroegen. De S. D. P., de Communistische groep van den heer WINKHOOP, had daarentegen haar op 9 en 10 November aangekondigd Congres te Leiden tot 16 en 17 Nov. verdrag. In die Zondagavond-nachtvergadering der S. D. A. P. werd een „vergadering van eischen“ opgesteld, dat in het Volk werd afgedrukt en met zijn 15 eischen, op p. 26 en 27 van NOVEMBER-ALARM in extenso is overgenomen. Ter ondersteuning van deze eischen zouden in den loop der week, in de groote steden volksvergaderingen worden gehouden.

In die welke op Maandagavond 11 November te ROTTERDAM werd gehouden, hield Mr. THIELSTRA, de leider der S. D. A. P., een rede, welke men op p. 28—34 in haar geheel overgedrukt uit Het Volk, lezen kan. Mr. THIELSTRA betoogde daarin, dat in Nederland een revolutionaire toestand was, die de „arbeidersklasse voor de gewelddige taak stelde te grijpen naar de macht. Verder, dat het niet moest als in Rusland waar de bolsjewiki de macht hadden veroverd en pogen te verdedigen, doch waar het ook omhienke nu totaal was gedestrukt. Maar dat het hier moest stonden de bourgeoisie toont te begrijpen, dat de historische ontwikkeling van de macht in handen heeft gebracht“, — door een langs organisatorischen weg tot stand brengen

was noodig is. „Wij hebben“, zoo zei de heer THIELSTRA, geleerd van het Russische bolsjewisme. Een Nederlandse revolutie kan en mag daar-
van geen afspeijl zijn“. En naar tegeer over zijn weg waarin het moet, dien te hebben gesteld van den Bolsjewiek VAN RAVENSTEIN en diens mede-redacteur van De Tribune „Organ van de Communistische partij in Nederland“ (vroeger S. D. P.) den heer WINKHOOP, en er op gewezen te hebben, dat deze partij alchts 1939 telt, eindigde hij met de leus: REVOLUTIE ZONDER ANARCHIE!

Na Mr. THIELSTRA sprak daarop de heer HEYKOOP. „Er was verschil in haarsicht, in toon (H. kroop deed het „op z'n bootwerkers“, maar er bleek geen verschil in opvatting: de S. D. A. P. zag haar oogenblik gekomen om naar Duitsch voorbeeld in Nederland de „proletarische revolutie“ door te voeren.“ (p. 38). Men wilde niet vooruitloopen op het Congres. Daar zou, zoo zei de heer THIELSTRA, de vraag beantwoord worden of de Nederlandse moderne arbeidsbeweging het alomst zal geven aan arbeiders- en soldatenraden. Het leger, zoo werd verzekeerd, zou ten allen tijde staan achter de moderne arbeidersklasse van Nederland, en volgens den heer HEYKOOP zou de burgerij niet meer kunnen weeten op de politie. Zijn vraag aan de vergadering: „Zijt ge bereid ons te helpen ter vestiging van de DIKTATUUR VAN HET PROLETARIAAT? werd met een ovale bevestiging en tenslotte werd, onder gejuich, een mode aangenomen, waarin o.m. „het vertrouwen werd uitgesproken, dat de Nederlandse arbeidersbeweging, op haar Congres den weg zou aanwijzen waarlangs de arbeiders de „strijd voor het program (het manifest met zijn 15 eischen) zullen voeren.“

In een der andere zalen te Rotterdam verzamelde op dienmiddelen Zondagavond van 10 November MEYRUS SUZS GEDENKBOEK, dat de politie niet mededeel dat het leger niet meer van de bourgeoisie was. En als haar meening sprak zij uit: „Wij zullen zonder geweld overwinnen en de mogelijkheid is er, naar zoo niet, dan met onze volle kracht er op los.“

In de nu volgende hoofdstukken: De BEDREIGING IN DE KAMER (IV), De BEDREIGING D'ANTWOORD (V), De BEDREIGING WANKEL (VI) en SCHAFER'S MOEILIJKE TAAL (VII), gaat het over wat ik hierboven noemde de „parlementaire gebeurtenissen“ in de Tweede Kamer.

Hoofdstuk VIII: HET LAND IN BEDREIGING, gaat dan over de tegenacties der Katholieke en Protestantische partijen, die de actie der social-democraten, na het ruchtbaar worden der in hoofdstuk III beschreven alarmerende Rotterdamse redevoorrij, had doen opleven. In hoofdstuk IX gaat het over: HET ROTTERDAMSCH CONGRES, „dat den keer, die reeds, door het wankelen van den Bedreiger, den heer Thielstra, in de Kamervergadering van Donderdag 14 November, werd opgemerkt, volkomen bevestigde.“ Dit hoofdstuk vormt dan den overgang tot de laatste vijf van het boek, waarin men, door de beschrijving van het zoo spontane huldbezoen aan onze Koningin als de draagster van het soevereine gezag, maar de bedroefing van dit boek opgewekt wordt tot een dankbaar gedenken, dat, zooda VAN AS terecht schrijft, „God de Heere ons redden van bozen aanslag tegen land en volk ondernemen.“ Dan, over wat de gedachte schrijver in zijn levenswaardig NOVEMBER-ALARM over dit alles mededeelt ook maar beknopt, doch zoo, dat het aan de duidelijkheid geen schade doet, iets te zeggen, heb ik nog een LAATSTAPAL noodig.

G.

Uit de Pers.

In de Bazuin schreef Prof. Dr. Honig ditmaal over ons historisch verloop.

Zie 't hier:

„Groot is de zegen geweest, die op den arbeid van Kuyper en die mannen, welke onze trouwe God in Zijne gunst ons als leiders en voor-
gangers geschonken heeft, heeft geest.“

Wie den tegenwoordigen toestand in ons vaderland, vergelekt bij dien van honderd jaren geleden, met zeg ik, bij dien van vijftig jaren geleden, nikt in aanblijding voor den God, die wonderen wekt, en die gedachtig geweest is aan de smekingen, welke in den tijd der langste vervolging door onze bloedgetuigen tot Hem zijn opgezonden. Het gelat van ons volksleven is zoo veelvuldig in betrekkelijk korten tijd veranderd, dat de onwilkeerlijk fluitert: hij maakte, Hij die heerlijk is, zijn wonderen en gedachtenis.“

Onder 't Heeten voorzienig bestel heeft hiertoe in hooge mate bijgedragen het feit, dat Kuyper wist te spreken in een taal, welke ons volk verstand.“

De gereformeerde belijden heeft zoo diep haar stempel op onze nate gedrukt, „at in Nierland op religieus gebied de gereformeerde leer het recht nationaal genoemd kan worden. Door talen-
volle mannen moye in fraalen wij het christendom zijn bepleit naar de opvatting van Schleiermacher, van Vriest en van het apologetische standpunt uit, onder het belijden drel der nate hebben hunne denkbeelden niet kunnen wortelschieten. En de voorspelling is niet te gewaagd, dat het ook in de toekomst niet het geval zal zijn.“

De Ethische richting nam de plaats in van den reemal bloeienden modern-supranaturalistischen kring.

Deze richting zag haar invloed aan de universiteit steed- en vooral in de laatste jaren, sterk toenemen. Zij bezit verschillende bekende mannen. Predikers ook, die in pikan-ten v m hun rede weten in te kleeden en die met de in- en uitbremsche letterkunde vertrouwd zijn.“

Maar hun invloed was in bleef gering. De zeer groote stad na de andere stuit hare kansen voor de predikanten dezer richting. En betrekkelijk klein is ook het aantal dorpen, waar deze predikers worden begreerd. Veel invloed in de andere steden des levens wordt ook niet door hen uitgeoefend. Over 't algemeen kan gezegd, dat deze richting staat buiten het volksleven. Deze richting was en bleef een plant, welke op onzen bodem niet tieren wil.“

Reeds hierin ligt ene betekenissenvolle aanwijzing voor onze studeerende jongelingschap: voor onze jonge mannen en jonge meisjes, die meer uitgebreid of middelbaar of gymnasiaal onderwijs ontvangen; voor onze predikanten, juristen, literatoren en medici. Wie waaikij ten goede op ons volksleven inwerken wil, bedenke wel, dat hij zich inleert van de gereformeerde en van hem, die op elk levensveld tot machtige en zoogenoemde acties ontvallen, anders hij den voet niet op den weg van de ethische richting. Nu willen onze jongeren dit geenszins. Volkomen ter goeder trouw verklaren ze, dat ze wenschen te volharren bij de gereformeerde leer. Maar om bij die leer te kunnen volharren, moet men haar eerst goed kennen. Moet men ernstige studie van haar hebben gemaakt. Moet ze vleesch en bloed in ons zijn geworden. Moet ze zooda men thans gaarne zegt, ons persoonlijk bezit zijn geworden — of, om de taal van het volk te spreken, moet ze bij bevinding worden gekend. Hloot verstandelijk geloof was en is volgens de gereformeerden niet het ware. Hloot uitwendige instemming van de belijdenisschriften der gereformeerde kerken was en is volgens gezaghebbende gereformeerde theologen en predikanten nimmer genoeg om de zaligheid te beerven. Wedergeboorte

is onmisbaar. Kennis van en droefheid over de zonde. Bhoofte van de vruchten van Jezus' borge-
tochtigheid in en sterven. Liefde tot en overgave aan den Zaligmaker. Inlegte gerie aan de werking des Heiligen Geestes in eigen hart en leven. Een schiedt voeden met de Heilige schrift. Lust en hieldt tot Gods geboden. In den woord: zulk een inleven in het Gereformeerde belijden, dat we een vasten grond vinden onder onze voeten, dat we rust en vrede vinden voor het hoofd en hart en leven, dat we ons denken en willen stellen onder de tucht des Geestes en het gezag van Gods Woord. En nu wordt (al is de intentie over 't algemeen nog zoo nobel) uit gebruik aan levenservaring, uit jeugdige overschieting van eigen inzicht, en onder den invloed van de schoonschijnende hymnoliseerende voorstelling dat men van alle richtingen reeds vroeg kennis moet nemen en dat, wie nimmer ernstig twijfelde, een vrij-waardeloos geloof heeft, wel eens vrij geregeld de lectuur van de ethische richting ter hand genomen en vlevuldig aanraking met de voormannen der ethische richting gezocht, alhoewel het nog ontbreekt aan het volle contact met het gereformeerde belijden, en het waaikij leven uit de Calvinistische levens- en wereldbeschouwing. En vragt men zich nu eens ernstig af, of dit niet verworpend, niet schadelijk, niet van het gereformeerde volk verwijderend werken moet? En stelle men zich voor Gods aangezicht ook deze tweede vraag: Of de Heere er ons niet iets, een' veel meer heeft te zeggen, dat in ons land op Christelijk erf het gereformeerde — het nationale is; dat de ethische richting aan ons volksleven schier geheel voorbijging en gaat; dat rein de 16de en 17e en in de 19e eeuw het Calvinisme aan ons volk op religieus, op zedelijk, op theologisch en op zoo menig ander gebied zoo rijkten zegen heeft gebracht.“

Zou zonder de actie der gereformeerden — ik gebruik natuurlijk het woord Gereformeerden hier niet in kerkerlijken, maar in confessioneelen zin — ons land met Scholten met den Bijbel overdekt zijn; het kerkerlijk leven tot zoo breede ontplooiing gekomen zijn; de Theologische School gesticht en de Vrije Universiteit verrees zijn; onze jongelingschap georganiseerd en velema uitnemend voor haar levensvatk door catechistie en vereeniging voorleerd zijn; onze christelijke arbeiders, zóó trouw aan den Bijbel gebleven, zoo talrijke stichtingen van barmhertigheid gebouwd zijn, de misie in onze koloniën zooveel krachtiger dan te voren zijn; en — laatst maar waaikij niet 't minst — op wetenschappelijk, politiek en sociaal gebied de groote betrekken van de christelijke levens- en wereldbeschouwing zoo helder in het licht getreden zijn?

Maar ik keer tot mijn uitgangspunt terug.

Kuyper heeft door de Sandaard en de Heraut, door zijne redevoeringen en geschriften, zoo versterkenden invloed geoorloofd, doordat hij zich be-
woog op de historische lijn, zich aansloot bij de schoone tradities van onze christelijke natie, vertolkte wat leefde in het hart van het vrome volk, en ten koste van veel smaad en miskenning en achterstelling, praatte de tegenstelling tusschen het christelijke en moderne denken aanvoers.

Hij deed het in een taal, die zoo dikwijls reeds van de meest verschillende zijden geprezen is, dat herhalend hiervan geheel overbodig is.

Hem te lezen was voor tienduizenden uit alle standen een genot. En het schoone enthousiasme en de heilige bezieling, waarvan zijn artikelen doorgrond waren, hebben onder den zegen Gods een vuur ontstoken, dat de tegenstanders telkens weer met verbazing vervulde.

Dit snijdt hout, en ook onze jonge Theologen zullen voor de Gemeente de winste doen toenemen, zoo ze hierop acht geven.

Voor Kinderen.

VIJAND EN VRIEND.

XIX.

TEGENSLAG.

Hij antwoordde dus alleen:

„Is anders geen tijd om groote zaken te doen mijzhoer. De meeste smids klagen steen en been, en ook op de fabriek heerscht slapte. Maar misschien heeft de baas dien u bedoeld, geld, en dan verandert het.“

„Nee“, zei de heer, „maar wel een goede, drukke zaak.“

„Dat kan zijn, maar een zaak kan verlopen.“

„Welke was het antwoord, „ik dacht dat baas Peter steeds vooruit ging.“

„O, bedoelt u hem; daar spreekt ik liefst niet over. Ik bemoei mij nooit met zijn zaken, en ben blij dat ik niet meer in zijn dienst ben. Want ik weet nu wat ik heb, en bij den baas kwam ik toch niet zoo vooruit.“

Nu volgde nog een vrij lang gesprek, waarin Kees zijn best deed om zijn vroegeren patroon zoo zwaart mogelijk te maken. Allerlei kwaad werd van baas Peter verteld, maar steeds zoo, dat Kees niet kon verweeten worden dat hij de zegsman was. Althud was het: „men zegt“, of „er wordt verteld“, en zoo meer. Het slot van de zaak was, dat de heer een zeer slechten indruk kreeg van baas Peter en van zijn betrouwbaarheid. Zoo vast geloofde hij in wat Kees had meegedeeld dat hij een dag daarna den baas weten liet, dat het huisje niet meer te koop of te huur was, en hij andere plannen er mee had. Het hielp niet, dat de baas inlichtingen vroeg, en zelf met den rijken heer sprak om hem van besluit te doen veranderen. De eigenaar weigerde besliss.

Zoo had dan Kees zijn zij, althans voorlopig. Baas Peter moest afzien van uitbreiding zijner zaak, en voortreest zich trachten te behelpen. Al nadenkend begon hij ook eenigzins te begrijpen wie hem zoo telkens in de wielen rged. Het dreed hem pijn, en menigmaal gevoelde hij verantwoordiging over het gedrag van zijn vroegeren leerjongen dien hij toch alind xood behandeld en ten beste graden had. Het zou hem gemakkelijk zijn gevallen op zijn beurt Kees te dwaasboonen, en allerlei van hem te vertellen dat minder mooi was. Vooral thans was daartoe alle gelegenheid, ook zoodaerzeng-
zins onwaarschijnlijk te spreken.

Toch zweeg baas Peter stil. Hij las in zijn Bijbel: „Doe wel degenen die u haten“, en ook wist hij wat er geschreven staat over het lippen van vurige kolen op het hoofd eens vijands. Dit maakte dat hij over Kees en zijn booze werken slechts nu en dan met zijn vrouw en een paar anderen sprak. Maar des te meer sprak hij er over met den Heere in den hemel, en dat liet hem ook niet zonder antwoord.

De heer namelijk wien nog veel andere huizen en veel land op het dorp toebehoorde, was ge-
woon op den betaaldag voor zijn pachters, zelf eenige uren op het kantoor van van den rentmeester te komen, waar hij — dan het noodige hem besprak. Om zeker te zijn van zijn zaak tegenover baas Peter, wilde hij ditmaal eens trachten zijn pachters aan het spreken te krijgen, en dit viel niet moeilijk daar, gelijk het op een dorp gaat, de meesten reeds van het geval gehoord hadden. Nu had de smidsbaas, gelijk wij weten, ook veel vrienden. Deze gaven een goed getuigenis. Maar ook de anderen — en dit trof den eigenaar — wisten eigenlijk van den smid niets kwaads te vertellen. Het was nu duidelijk, dat Kees door wangetuif of haat ge-
dreeven maar wat had verzonnen, en zeker schikkelijk had overdreven. De eigenaar, die reeds zoo iets had vermoed, maakte nu weer korte metten, en schreef onmiddellijk aan den baas, dat hij het huisje krijgen kon in eigendom tegen

een lagen prijs. En baas Peter talmde niet om, met dank aan God en menschen, van dit aanbod gebruik te maken.

„Was een dikke streep door de rekening van Kees. Hij had gehoopt den baas eens weer een leukele poets te spelen, erger dan ooit te voren. Hij had bij zijn vrienden er op gezinspeeld, ja er op gesnoefd. Zij op hun beurt hadden gezorgd, dat Kees' boos opzet ruchtbaar werd. En nu na nog geen maand lag alles reeds in duigen. Zoo had de Heere getoond dat Hij machting is om, gelijk de Schrift zegt, den raad der goddeloozen te vernietigen. Maar Kees was daar thans blind voor. Zijn natuurlijke goedhartigheid was jegens den smid zelfs geheel in haat en rijd verkeerd. En nu moest hij hetaanzien dat zijn poging mislukte was, en baas Peter weldra het huisje in bezit kreeg.“

Geen wonder dat Kees op den dag toen hij dit vernam toornig en verdrietig was. Zoo was dan zijn plan geheel mislukt, en zou de baas, als hij hoorde hoe Kees gehandeld had, hem nu kunnen uitlachen. Teleurgesteld en nerslachtig ging hij dien avond husewaarts van de fabriek. Van het plan om tege over de smedij van baas Peter een eigene op te zetten zou nu wel voorreest niets komen. En dat hinderde Kees het meest, al verliende hij ook genoeg om het voorloopen er mee te kunnen stellen.

Thuis gekomen vond hij daar zijn trouwen vriend, den kleermakersknecht, die hem opwachting, en dadelijk zag dat Kees wat scheelde. „Was niet noodig lang naar de oorzaak te roeken. Want Kees' wiens hart vol was gaf het licht in allerlei woorden en uitroepen, waardoor de vriend wel niet alles begreep, maar toch genoeg om te kunnen vatten wat er gaande was. Hij trok Kees mee in zijn eigen kamerje, en zede toen op lichteigen toon:

„Kom, kom, trek je dat niet zoo aan. Doe alsof er niets gebeurd was. Er komt wel weer een gelegenheid om dien smid eens aardig te betrekken. Je wordt hem toch eindelijk de baas. Houd maar moed.“

Dat was echter gemakkelijker gezegd dan gedaan, gelijk Kees bij ervaring merkte zou.

Want toen het gebeurde ruchtbaar werd, keerden velen zich af van Kees, dien zij vroeger om zijn welwillendheid en goedaardigheid wel hadden mogen ijdien. Ook de ouders van Kees waren altes behalve tevreden over hem. Zij misten zijn weekheid, en daarbij begon hun oudsten zoon, hun trots, thans zijn goeden naam te verliezen.

„De ongelukkige drank“, sprak vader zuchtend, toen Kees weer eens een van zijn beroeken had gebracht die al zeldzamer werden. „Als het dat niet was zou het wel gaan.“

„Zeker zal moeder.“ „Oze Kees is niet kwaad, maar door het drinken wordt hij opgewonden en driftig, en dan weet hij niet wat hij zegt en doet. Was er maar wat tegen te doen.“

„Ja wat? Maar ik vrees dat Kees, sinds hij ons huis verliet, op een slechte leerschool is gekomen. De vriendschap met dien kleermaker bevalt mij niet. Want zoo ik hoor is dat een eerste drinker.“

HOOGENBIER.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schijft ons:

De inkomsten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs moeten vermeerderen, want de uitgaven stijgen belangrijk. Stijgen door het vermeerderen van het aantal professoren, stijgen bovendien door de verhoogde uitgaven voor traktementen van Hoogleraren en anderen aan de Vereeniging verbonden.

Immers het geld is minder waard. Een contributie van f 25 vóór 10 jaar, zou nu ten minste 25 pCt. hooger moeten zijn.

Wanneer allen die de Vereeniging met bijdragen steunen, hunne contributie dus met 25 pCt. tot 50 pCt. verhoogen, kunnen we nog niet verder dan wij waren. Zij die thans bijdragen en dat sedert jaren doen, moeten hunne contributie verhoogen en dan moet het aantal leden en contribuanten vermeerderen. Zoo denkt men in Groningen er over en zoo doet men ook.

De actie blijft daar, dank zij de voortdurende medewerking van het Provinciaal Comité en van den voortvarenden vertegenwoordiger van dat Comité, den heer J. van der Blom, flink voortgaan.

Gedurende zeven weken steeg de contributie met f 1413.50.

Maar niet alleen in Groningen, op tal van plaatsen vormen zich comités die voor verhooging van contributien en vermeerdering van contribuanten aan 't werk gaan.

In de vorige week werd te Leerdam een samenkomst gehouden van belangstellende broeders uit de „Vrijheerenlanden“.

Dr. S. O. Los had bereidwillig de leiding der vergadering op zich genomen en ging nadat door de vergadering gezongen was Psalm 118:11, in gebied voor.

Verschiedene belangen werden besproken. Eekend werd dat er meer moet, maar ook meer kon, en besloten dat er ook meer zal gedaan worden.

Alle broeders verbonden zich om hunne contributie met 25 pCt. te verhoogen. Te besluiten om ook voor alle begunstigers deze verhooging in te voeren, vond men wat gewaagd.

Wel zou er op aangestuurd worden, en er was goede hoop, dat de contribuanten hunne toestemming niet zouden onthouden.

En comité werd gevormd, waarvan Dr. S. O. Los als voorzitter en Dr. M. A. Pernis als secretaris zullen fungeren.

In elke plaats zal een subcomité optreden om op deze wijze de plaatsen in het district te regelen, te bewerken.

Dat er nog kunnen gewonnen worden blijkt, wanneer gelet wordt op het aantal toegelaten tot het H. Avondmaal en het aantal contribuanten; het eerste getal is ruim 1300, terwijl niet meer dan 140 personen als contribuanten bekend zijn.

Het voorstel van een der aanwezigen, luidende: „de vergadering, overnuttig dat de contributien door de Ver. voor Hooger Onderwijs op Ger. grondslag belangrijk moet worden verhoogd, besloot geen veroorloofd middel onbeproeft te laten om in de Vrijheerenlanden e.a. de contributien met ten minste 25 pCt. te verhoogen.“

Na dankgebed, waarin Dr. M. A. Pernis voor-
ging, werd dit samenzijn gesloten.

Des avonds te zeven uur werd eene openbare samenkomst gehouden, waarin Dr. C. W. J. van Lummel voorging.

Vergadering van de Classis Dordrecht op 6 Februari 1919.

Door de roepende kerk van 's-Gravendeel werd deze vergadering op de g-bruikelijke wijze geopend. Alle K. K. der classis bleken wettig vertegenwoordigd. Als leden van het moderamen namen zitting Dr. v. Rennes als praeses, Dr. de Kruijter als assessor, Dr. Meyens als scriba.